

ARENAFEBER **STOCKHOLM**

- Hur många och hur dyra arenor behöver Stockholm?

SAMMANFATTNING

SlösO påpekar följande angående Stockholms och Solnas arenabyggen:

Både Stockholmsarenan och Nationalarenan i Solna har fördyrats betydligt.

- Båda arenorna blev betydligt dyrare när det slutgiltiga beslutet fattades jämfört med uppskattningen på planeringsstadiet. Nationalarenan i Solna fördyrades sedan ytterligare under byggtiden.
- Tillsammans har arenorna fördyrats med 1,5 miljarder kronor jämfört med kostnaden på planeringsstadiet.

Arenabyggena kostar Stockholmare och Solnabor stora summor:

- Varje skattebetalare i Solna investerar totalt nästan 9 000 kronor i Nationalarenan.
- Varje skattebetalare i Stockholm investerar c:a 4 500 kronor i Stockholmsarenan.

Arenaverksamhet är historiskt sett en förluststaffär i Stockholm.

- SGA Fastigheter AB, Stockholms arenabolag, har historiskt sett gått med omfattande förluster, vilket direkt slår mot stadens driftsbudget.
- Den bakgrunden ökar affärsrisken i båda arenabyggena betydligt.
- PWC:s riskanalys visar på betydande affärsrisker för Nationalarenan i Solna, trots att den bygger på ofullständig information.

Arenabyggen marknadsförs vilseledande.

- I marknadsföringen av Stockholmsarenan påstås att "Därmed belastas inte skattebetalarna av bygget."
- Det trots att arenan finansieras med 250 miljoner kronor i skattemedel, lån, samt genom affärer med stadens mark.

Mutåtalet mot flera centrala personer i arenaprojektet i Solna är en betydande affärsrisk.

- Mutåtalet gör förhållandet till sponsorer och partners svårare, vilket ytterligare ökar Solnas affärsrisk.

Stockholm riskerar massiv överetablering på skattebetalarnas bekostnad

- Trots att två nya storarenor nu byggs kan Stockholm eventuellt få upp till två nya arenor med 30 000 respektive 18 000 platser om AIK och Djurgården genomför de arenaplaner som de nu utreder.
- Företrädare för Solna har tidigare uttalat att "Det finns bara marknad för en arena i Stor-Stockholm". Nu kan det bli fyra nya arenor.
- Stockholm hävdar samtidigt att det inte föreligger en konkurrenssituation mellan Nationalarenan och Stockholmsarenan, ett tveksamt påstående.

BAKGRUND

I rapporten "Arenafeber" (2010) visade SlösO att det pågår en trend i Sverige, mot allt fler och dyrare arenor runt om i landet. I granskningar av arenaprojekt i Lund, Kristianstad, Helsingborg, Ystad, Uppsala, Sandviken och Falkenberg fann vi att arenaprojekten ofta kostade skattebetalarna stora belopp och att de nästan alltid blev betydligt dyrare än vad som beräknats från början. Många gånger motiveras arenasatsningarna med att man vill sätta orten på kartan och bli en framgångsrik evenemangsstad. Men den arenafeber som råder i landet, där fler och fler kommuner investerar i nya arenor, gör det svårare att profilera sig eller dra till sig evenemang med en egen arena.

Samtidigt är kanske arenatrenden inte starkare någon annanstans än i huvudstaden, Stockholm. Där pågår parallellt två mycket omfattande arenabyggen, med en sammanlagd kapacitet på över 80 000 sittplatser. Samtidigt kommer både AIK och Djurgården IF med förslag om att ännu fler arenor ska byggas. AIK överväger att bygga en arena i Sundbyberg med 30 000 sittplatser, samtidigt som Djurgården vill bygga en ny arena med 18 000 platser.

Om alla de arenor som nu är på planerings- eller byggstadiet byggs kommer antalet sittplatser på Stockholms arenor att fördubblas. Även om bara de pågående byggena genomförs kommer kapaciteten att öka kraftigt, trots att Råsunda och Söderstadion rivs.

Kostnaderna blir därför inte överraskande betydande, totalt handlar det om över fem miljarder kronor i kostnader för de två stora arenor som just nu byggs i Solna och Stockholm. I denna rapport ger vi en bild av hur skattebetalarna påverkas när Stockholm fått arenafeber.

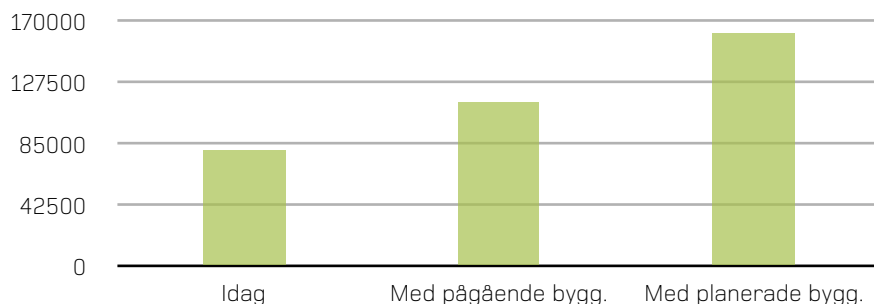
Snabbfakta – Stockholmsarenan och Nationalarenan

	Stockholmsarenan (Stockholm)	Nationalarenan (Solna)
Total kostnad	2,84 miljarder kr	2,8 miljarder kr
Stadens insats	2,84 miljarder kr	446 miljoner kr
Antal skattebetalare	633 000	51 000
Kostnad per skattebetalare	4 487	54 902
Stadens insats per skattebetalare	4 487	8 745

Källor: FASIT/SCB (antal skattebetalare), "Genomförandebeslut Stockholmsarenan (2009), "Fakta om Arenastaden och Swedbank Arena" (2011)

ARENALÄGET I STOCKHOLM

Alla Stockholms arenor är inte jämförbara i varje avseende. Samtidigt konkurrerar arenorna på vissa områden med varandra åtminstone indirekt. Därför är det viktigt att skapa en översiktlig bild av hur arenapaciteten ser ut i dag och hur den kommer att se ut om och när de aktuella byggplanerna realiseras .

Antal sittplatser i Stockholm idag, när pågående byggen och rivningar genomförts, samt om planerade byggen genomförs:

Befintliga arenor	Arenor under uppförande	Planerade rivningar	Arenor på planeringsstadiet
Råsundastadion (37 285 platser)	Nationalarenan, Solna (53 000 platser)	Råsundastadion (37 285 platser)	Djurgårdsarenan (18 000 platser)
Globen (16 000 platser)	Stockholmsarenan (30 000 platser)	Söderstadion (12 882 platser)	AIK:s arenaprojekt (30 000 platser)
Stockholms stadion (14 417 platser)			
Söderstadion (12 882 platser)			
Hovet (8 094 platser)			

Totalt antal platser idag: **80 584 platser**

Totalt antal platser efter byggnation och rivningar: **113 417 platser.**

Totalt antal platser om planerade arenor byggs och de planerade rivningarna genomförs: **161 417 platser.**

Inflation och kostnadsuppskattningar

I rapporten förekommer olika kostnadsuppskattningar för arenabyggen som jämförs med varandra över tid. Inflationen spelar därför viss roll för kostnadsökningen mellan planerings-, besluts- och genomförandefas. Detta får betydelse vid jämförelsen av kostnadsökningen mellan 2006 års uppskattning för Nationalarenan med de senare kostnadsuppskattningarna. I dagens penningvärde blir den uppskattade kostnaden i år 2006 års penningvärde (1,9 miljarder kronor) cirka 2,02 miljarder kronor.

STOCKHOLMSARENAN

Kapacitet: 30 000 sittplatser

Budget: 2,84 miljarder kronor

Kostnad jämfört med 2008 års kalkyl: + 600 miljoner kronor.

Offentlig insats: 250 miljoner kronor, plus värdet av sålda markrätter.

Offentlig riske exponering drift: Arenan ägs helt av kommunägda SGA fastigheter AB.

Den 14:e december 2009 fattade fullmäktige i Stockholms stad beslut om att bygga en ny arena i Stockholms stad till en total kostnad av 2,84 miljarder kronor.¹ När inriktningsbeslutet för en ny arena i Globenområdet togs 2008 var den uppskattade kostnaden 600 miljoner kronor lägre.² Delvis beror kostnadsökningen på att inriktningsbeslutet ej tog hänsyn till räntekostnaderna under byggtiden (130 mnkr).

Bakgrunden var att Söderstadion var sliten och skulle behöva renoveras till en kostnad på 250 miljoner kronor om den skulle fortsätta att användas. Staden beslutade istället att bygga en ny arena med 30 000 åskådarplatser och riva Söderstadion. Detta trots att en ny nationalarena byggs i Solna.

Staden anser inte att den nya arenan kommer att konkurrera med nationalarenan i Solna, utan snarare komplettera den, eftersom arenan kommer att bli mindre än Nationalarenan.

□ Kommer Stockholmsarenan att konkurrera med Swedbank arena i Solna?

I och med uppkomsten av två nya arenor i Stockholm försvinner Gamla Råsunda och Söderstadion. Stockholmsarenan och Swedbank arena kommer tillsammans att bidra till att ytterligare stärka Stockholms ställning som evenemangstad. Arenorna kommer snarare att komplettera än konkurrera med varandra i och med att publikkapaciteten skiljer sig arenorna emellan. Globen City erbjuder arenor som tar allt från 3500 besökare i Annexet upp till 30 000-40 000 i Stockholmsarenan och med Swedbank arena kan Stockholm erbjuda arenor för en än större publik, upp till 50 000 – 60 000 besökare.

<http://www.stockholmsarenan.se/arenan/> [2011-04-26]

¹ "Genomförandebeslut Stockholmsarenan", Stockholms Stad (2009)

² "Inriktningsbeslut för ny arena i Globenområdet", Stockholms Stad (2008)

Argumenten för att bygga nytt istället för att renovera var i huvudsak två: Stockholms stad har antagit "Vision 2030" som innebär att Stockholm skall bli en huvudstad i världsklass och därav vill man bygga nytt, samt att Söderstadion inte uppfyller de internationella fotbollsförbundens kapacitetskrav.

Det till 100 procent kommunägda fastighetsbolaget SGA-fastigheter har fått uppdraget att bygga den nya arena, som just nu uppförs i anslutning till Globen. På bolagets hemsida påstås att skattebetalarna inte belastas av bygget. I själva verket har bolaget fått ett aktieägartillskott från Stockholms stad på 250 miljoner kronor. Det är samma pengar som tidigare var tänkta att användas till en renovering av Söderstadion, men när staden beslutade att riva Söderstadion fördes anslaget över till SGA-fastigheter som en del av Stockholmsarenans finansiering.

Större delen av medlen kommer från lån samt försäljning av stadens mark som blir fri i och med rivningen av Söderstadion. Räntorna på lånen beräknas på sikt täckas av ett driftsöverskott. Arenan kommer att drivas av det internationella företaget Anschutz Entertainment Group (AEG).

Följande står att läsa på www.stockholmsarenan.se:

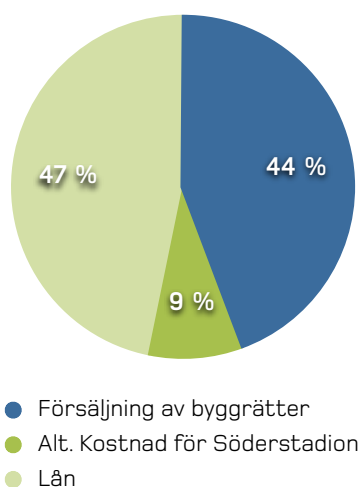
Ekonomi och finansiering

☐ Vad kostar det att bygga den nya arenan?

Den totala kostnaden för Stockholmsarenan beräknas till cirka 2,7 miljarder kronor inklusive ledningsomläggning och nytt parkeringsgarage under arenan. Kostnaderna motsvaras av intäkter från försäljning av byggrätter och av hyra från operatören som ska driva arenan. Därmed belastas inte skattebetalarna av bygget.

<http://www.stockholmsarenan.se/arenan/> [2011-04-26]

Finansiering av Stockholmsarenan

Att ange att "Därmed belastas inte skattebetalarna av bygget" när det gäller ett projekt som finansieras genom att staden tar lån, säljer mark samt skjuter till skattemedel är enligt vår bedömning mycket tveksamt. Detta gäller särskilt som affärsrisken torde vara betydande.

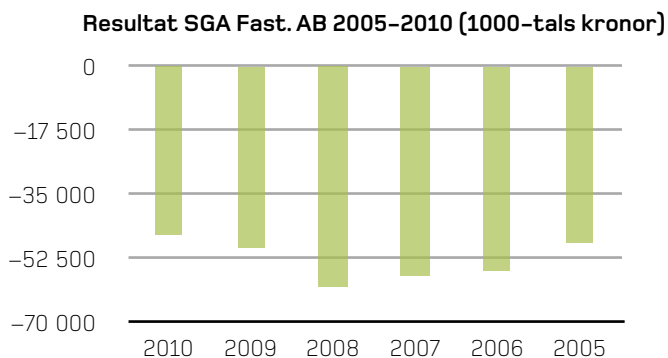
Att den största finansieringskällan är lån nämns inte alls i stadens marknadsföringsmaterial, istället används omskrivningen att arenan finansieras via "löpande överskott i verksamheten under kommande år" för att beskriva räntebetalningar och amorteringar. Avtalet med AEG kommer om arenan går sämre än väntat med all sannolikhet att omförhandlas, så att förlusterna skjuts över på stadens bolag, SGA Fastigheter AB. Just SGA Fastigheters historia är därför en viktig pusselbit när det gäller att förstå vilka risker som skattebetalarna tar i samband med arenabygget.

Stockholms arenor – SGA Fastigheter AB:

De arenor som i dag ägs av Stockholms stad ägs via fastighetsbolaget SGA Fastigheter AB. Även Stockholmsarenan ägs av SGA Fastigheter. SGA fastigheter AB äger utöver Stockholmsarenan Globen, Annexet, Söderstadion samt Hovet.

Företaget har under sin historia uppvisat en mycket entydig historik vad gäller dess finansiella resultat. De senaste sex åren har företaget i genomsnitt uppvisat ett årligt resultatunderskott efter skatt på mellan 50 och 60 miljoner kronor. Förlusterna betalas direkt av Stockholms skattebetalare.

Som en indikator på hur marknaden för arenor i Stockholm ser ut är SGA Fastigheter av naturliga skäl mycket intressant, även för Solna Stads del. Att SGA Fastigheter AB dragits med kännbara förluster under mycket lång tid är därför ett dåligt tecken för såväl Stockholms som Solnas skattebetalare.

Det argument som anförs av ansvariga när det påpekas att arenor gått med förlust under lång tid är att de verkliga vinsterna för samhället och staden kommer av den verksamhet som arenan attraherar, i form av fler hotellnätter, högre sysselsättning, etc. Så här argumenterar SGA Fastigheters VD:

”Jo, visst är det så. Det är en hel del kostnader förknippade med en arena och det gör det svårt att få den att gå ihop ekonomiskt. Mycket beror på hur den är finansierad och ägd. Men Stockholms stads ledning accepterar förlusterna. Våra arrangemang ger 1,5 miljarder kronor om året i intäkter för hotell, restauranger och annat. Det ger arbetstillfällen och skatteintäkter, säger Mats Grönlund som är vd för Stockholm Globe Arena Fastigheter AB.”³

Frågan är varför det är omöjligt för arenaägarna att direkt ta del av detta mervärde för att finansiera sin verksamhet utan ytterligare skattemedel. Konsert- och idrottsbranscherna är på den högsta nivån i regel inte ideella.

Viktigast är dock frågan om hur pass stora ytterligare indirekta intäkter för staden som är möjliga genom de aktuella arenabyggena, och om dessa täcker de direkta bygg- och driftskostnaderna. Kommer signifikant fler världsartister till exempel att komma till Stockholm bara för att Stockholm och Solna bygger bättre arenor? Hur mycket av de extra intäkterna som skapas kan skattebetalarna få tillbaka?

Sammantaget ger SGA Fastigheters ekonomiska historia goda skäl att anta att de stora nya arenor som nu byggs i Stockholm inte kommer att vara en vinstaffär för skattebetalarna i Solna och Stockholm.

³ Uppsala Nya Tidning, 26 september 2010, citat korrigerat från 2,5 till 1,5 miljarder kronor.

SlösO anmärker angående Stockholmsarenan:

- Att påstå i sin marknadsföring att "Därmed belastas inte skattebetalarna av bygget." är vilseledande, dels eftersom staden gått in med 250 miljoner kronor i direkt finansiering, dels eftersom de byggrätter som sålts för att finansiera arenan har ett värde och ägs av skattebetalarna, samt eftersom skattebetalarna belastas när staden lånar till arenabygget.
- Det förändras inte av att de 250 miljonerna var budgeterade för att användas till en renovering av Söderstadion. Skattebetalarnas pengar är skattebetalarnas pengar, oavsett om de redan budgeterats till ett liknande ändamål, eller om de ägs av staden i form av icke-finansiella tillgångar.
- Eftersom staden äger arenan helt är sannolikheten stor att skattebetalarna i längden kommer att få stå för notan om driften går med förlust, oavsett dagens operatörsavtal.
- Arenan har blivit betydligt dyrare än vid det inledande beslutet. Jämfört med när inriktningsbeslutet för arenan togs har den fördyrats med 600 miljoner kronor. Politikerna bör dra lärdomar av detta inför framtida projekt, i Stockholm såväl som i resten av landet.
- Antagandet att det inte finns en konkurrenssituation mellan Stockholmsarenan och Nationalarenan i Solna är med största sannolikhet felaktigt, med tanke på att arenorna just nu konkurrerar om att få vara hemmaarena åt de stora stockholmslagen i fotboll, troligtvis den viktigaste typen av arrangemang som arenorna kommer att basera sin ekonomi på. Detta gäller särskilt som antalet arrangemang som kräver en arena med större kapacitet än 30 000 platser torde vara begränsat. Detta, särskilt i kombination med den eventuella byggnationen av ytterligare två större arenor, ökar driftrisken för arenan.
- SGA Fastigheters drifthistoria tillsammans med ovanstående faktorer gör det troligt att Stockholms skattebetalare kommer att få stå för betydande underskott som ett resultat av bygget av Stockholmsarenan under lång tid framöver.

NATIONALARENAN I SOLNA

Kapacitet: 53 000 sittplatser

Budget: 2,8 miljarder kronor

Kostnad jämfört med 2006–2009 års kalkyl: + 900 miljoner kronor.

Kostnad jämfört med 2009 års kalkyl: + 370 miljoner kronor.

Offentlig insats: 182 miljoner kronor i direkt insats.

Offentlig riskexponering drift: 264 miljoner kronor i borgensåtaganden, 16,7–25 procent av ägandet i relevanta bolag. (Solna stad)

Beslut om en ny nationalarena togs av fullmäktige i Solna 2007. Samtidigt beslutades att 2000 bostäder, "skandinaviens största köpcentrum", samt kontor och andra lokaler skulle uppföras i det nya området Arenastaden, i anslutning till den nya nationalarenan. Arenans officiella namn har hittills varit "Swedbank arena", men Swedbank överväger nu att byta namn på arenan.⁴ I denna rapport benämns därför arenan "Nationalarenan".

Kostnaden för arenan beräknades vid projekteringen 2006 till 1,9 miljarder kronor. Nu beräknas kostnaden uppgå till 2,8 miljarder, efter att i december 2009 ha räknats upp till 2,4 miljarder.⁵ Två konkreta förklaringar till kostnadsökningen har angivits: dels behövdes det pålas djupare i marken än väntat och dels valde huvudmännen under arbetets gång att bygga loger, tänkta att hyras ut till sponsorer.

Det ekonomiska upplägget är avancerat. Totalt har Solna stad gått in som delägare i fyra olika bolag:

- **Råsta Administration AB (20 %)**, som hade i uppdrag att projektera bygget, ägandet och driften av arenan. Bolaget är nu under avveckling, då det fullgjort sitt uppdrag.
- **Råsta Holding AB (25 %)**, Råsta Holding har i uppdrag att "...äga och förvalta bolag med ansvar för att utveckla och bygga ut den infrastruktur som senare ska överlämnas till Solna stad."⁶
- **Arenabolaget i Solna AB/KB (16,7 %)**, som äger och förvaltar den nya arenan.
- **Swedish Arena Management AB/KB (16,7 %)**, som står för driften av arenan.

⁴ "Nya arenan kan byta namn efter mutskandal", Dagens Nyheter (2011-06-14)

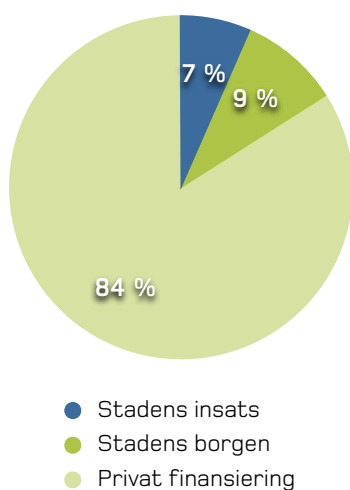
⁵ "Kräver svar på dyrare arenabygge", 2011-05-31, Svenska Dagbladet,
http://www.svd.se/sport/kraver-svar-pa-dyrare-arenabygge_6209957.svd

⁶ Nationalarenan och arenastaden, Riskanalys för Solna Stad", PwC (2011)

Solna stads ekonomiska insats i arenan uppgår till totalt 182 miljoner kronor.⁷ Solna stad har därutöver gått i borgen för lån i Swedbank för byggnation av nationalarenan. Borgensåtagandet uppgår till maximalt 264 miljoner kronor och motsvarar Solnas stads ägarandel.

Efter fördyringen av arenan går Solna i juni 2011 in med ytterligare 61,7 miljoner kronor, och stadens totala åtagande uppgår därmed nu till 446 miljoner kronor. Totalt betyder detta en direkt instats eller exponering på totalt cirka 6 500 kronor per invånare i Solna stad, och nästan 9000 kronor per person som betalar kommunalskatt, en inte obetydlig summa.

Finansiering av Nationalarenan

Utöver den direkta insatsen betyder Solnas deläggande av arenan att staden tar en risk om arenan går med förlust. Dels beror det på borgensåtaganden och kapitalinsatser, men även på att risken finns för att staden får gå in med ytterligare kapitaltillskott om arenan går med förlust (se riskanalys nedan).

Vad är ett kostnadsöverdrag?

Det är alltid svårt att bestämma exakt hur mycket ett projekt "dragit över budget", eftersom den beräknade kostnaden ändras kontinuerligt. Solna stad anser exempelvis att det är felaktigt att jämföra slutkostnaden med de kostnadsuppskattningar som användes under projekteringsfasen, d.v.s. 2006-2009.⁸

För att komma runt diskussionen om vad det "sanna" kostnadsöverdraget är redovisar vi flera kostnadsuppskattningar som använts och de olika kost-

nadsökningar som resulterar av dessa. På så vis kan läsaren själv avgöra vilka uppgifter som är mest relevanta.

Riskanalysen:

PwC har på uppdrag av Solna Stad genomfört en riskanalys av arenaprojektet. Så här beskriver Solna Kommun rapportens resultat:

"Enligt PwC är den affärsmässiga risken i Swedbank Arena relativt hög och att (sic) riskerna i första hand är kopplade till arenans drift i form av intäkter och kostnader - d.v.s. förmågan att attrahera tillräckligt många evenemang och att sälja VIP-loger och stamgästplatser."⁹

Det finns flera poänger att göra angående riskanalysen. I rapporten anges följande i inledningen:

⁷ "Fakta om arenastaden och Swedbank Arena", Solna Stad, 2011-06-13

⁸ "Ibid.

⁹ Ibid.

”Vi har ej haft tillgång till affärsplaner, samtliga avtal, kostnadsbudget etc., varför det inte har varit möjligt till en allsidig bedömning av Stadens risker. Våra beräkningar syftar endast till att ge en indikativ uppfattning om vilken intäktsnivå som krävs för Nationalarenan.”

SlösO anser att det är beklagligt att det inte var möjligt att ge revisorerna större tillgång till dokumentation. En större öppenhet i detta avseende skulle ha gjort riskanalysens slutsatser mer säkra.

Av den aktuella rapporten framgår att arenan skulle behöva intäkter på 345 miljoner kronor årligen för att ge en marknadsmässig avkastning. Det motsvarar mer än dubbelt så stora intäkter som SGA AB (44 000 platser på Globen, Söderstadion, Annexet och Hovet) drar in in varje år. Notera att SGA Fastigheter redan i dag går med betydande löpan- de förluster (se ovan). Om Solna stad endast skall ”få pengarna tillbaka” krävs enligt PWC intäkter på 242 miljoner. Om verksamheten skall bedrivas utan kapitalkostnad krävs intäkter på 198 miljoner kronor.

Fotbollslaget AIK, som fram till nu har spelat sina hemmamatcher i Solna är skeptiska till att spela på den nya nationalarenan. De anser att den är för stor för deras matcher och utreder därför att istället bygga en egen arena i Sundbyberg, alternativt att använda Stockholmsarenan som hemmaarena. I skrivande stund förefaller det sistnämnda alternativet vara mest troligt.

Med tanke på den ökade konkurrensen från Stockholmsarenan, samt att Stockholms stads arenabolag SGA redan går med betydande förluster anser SlösO därför att det är mycket sannolikt att Nationalarenan kommer att gå med förlust, förluster som Solnas skattebetalare riskerar att få täcka.

Riskanalysen påpekar även att Solnas riskexponering i praktiken kan vara större än stadens direkta insatser och borgensåtaganden.

Tidigare uttalanden angående risker för skattebetalarna:

– Det finns bara marknad för en stor arena i stor-Stockholm, så givetvis var det viktigt för oss att det inte blir någon arena vid Globen – nu finns ju ingen konkurrens, säger Lennart Daleke.

”Planen klar för nationalarenan, Sydsvenskan, 27/9, 2006,

<http://www.sydsvenskan.se/sport/article186487/Planen-klar-for-nationalarenan.html>

Det är viktigt att notera att bilden av vilken risk som Solnas skattebetalare tar i samband med arenabygget ändrats sedan bygget av Nationalarenan beslutades. Så här uttalade sig arenabolagets VD Lennart Daleke i en intervju 2006 [”Planen klar för nationalarenan, Sydsvenskan, 27/9, 2006]:

”Det finns bara marknad för en stor arena i stor-Stockholm, så givetvis var det viktigt för oss att det inte blir någon arena vid Globen – nu finns ju ingen konkurrens.”

Detta understryker att effekten på Nationalarenans risksituation påverkas signifikant av att Stockholmsarenan nu är under byggnation. Vidare uppger Sune Reinhold, Solnas dåvarande kommundirektör i samma artikel att *”Det finns ingen risk för skattebetalarna, tvärtom”*.

Det är värt att notera att det i artikeln uppges att *”Arenan maximalt får kosta 1,8 miljarder kronor”*, det vill säga cirka en miljard kronor mindre än dagens uppskattade kostnad.

Mutåtal

Sex personer har åtalats för mutbrott respektive bestickning i samband med bygget av nationalarenan. Riksenheten mot korruption har väckt åtal under försommaren.

Tidigare har framkommit att en av de åtalade, Solnas avgångne stadsdirektör Sune Reinhold, har tagit emot konsultarvoden från Arenabolaget genom ett eget bolag, Sure Konsult, utan att redovisa detta för staden. En förundersökning inleddes våren 2010 och Reinhold avgick som stadsdirektör en tid senare.

Bland de åtalade återfinns även fastighetsbolagets Fabeges ordförande samt kommunstyrelseordföranden i Solna, Lars-Erik Salminen.

SlösO anmärker angående Nationalarenan i Solna:

- Kostnadsökningen jämfört med den första beräkningen är anmärkningsvärt stor och motsvarar en betydande summa pengar per skattebetalare. Även jämfört med den beräkning som genomfördes vid det slutgiltiga beslutet har en betydande fördyring skett.
- Det är anmärkningsvärt att den riskanalys som PwC genomfört inte baseras på all relevant information. Detta ökar osäkerheten beträffande Solnas verkliga riskexponering.
- Utredningen avseende mutbrott och bestickning introducerar en juridisk risk för staden som kan komma att få svåröverskådliga konsekvenser.
- Även i Solnas fall är det anmärkningsvärt att de kanske viktigaste möjliga kunderna, det vill säga de Allsvenska fotbollslagen, ej bundits till projektet redan innan det inletts. Särskilt om detta resulterar i att de Allsvenska lagen bygger egna arenor är risken för Nationalarenan betydande.
- Risken för att Solnas skattebetalare kommer att få täcka underskott i arenabolaget under lång tid framöver är enligt SlösO:s bedömning stor, baserat på övriga Stockholmsarenors ekonomiska situation, samt den riskanalys som PwC genomfört. .

DJURGÅRDSARENAN

Planerna på en ny arena för Djurgården (DIF) är relativt långt framskridna. Enligt Europeiska fotbollsförbundet, UEFA:s regler får Djurgården inte spela på Stockholms stadion efter 2013 och de hoppas ha en ny arena redan färdig redan 2014. Denna nya arena är tänkt att byggas på den plats där Östermalms idrottsplats idag är belägen.

Djurgårdens idrottsförening har fört samtal med Kungliga Djurgårdsförvaltningen (KDF) som enligt 1809 års regeringsform äger och förvaltar marken. KDF har enligt DIF sagt att de inte motsätter sig det färdiga förslag som finns. Enligt förslaget kommer den nya arenan att kosta 425 miljoner kronor och bekostas helt av Djurgårdens Idrottsförening och dess sponsorer.¹⁰

Idag arrenderar Stockholms stad den mark som rymmer Östermalms IP till en kostnad av 1 miljon kronor per år. Staden har också investerat 100 miljoner kronor under de senaste 10-15 åren på upprustning av Östermalms IP. Dessa pengar kommer att gå förlorade, men Djurgårdens IF räknar med att pengarna kommer igen i form av ökade skatteintäkter om den nya arenan blir verklighet.

AIK-ARENAN

Fotbollsklubben AIK har tidigare spelat på Råsundastadion. Sedan Svenska Fotbollsförbundet 2009 sålde fastigheten där stadion är belägen, Kvarteret Lagern 1-2, till PEAB och Fabege för 490 miljoner kronor, står det klart att stadion kommer att rivas.

Vid ett extra medlemsmöte i februari 2009 tillsatte AIK fotboll en särskild arenagrupp, med uppgift att utvärdera alternativ för klubbens framtida hemvist. Arenagruppen lade fram en rapport i februari 2011, bestående bland annat av en detaljerad kravspecifikation, tänkt att användas som utgångspunkt för såväl ett eget arenaprojekt, samt som benchmark i förhandlingar.

I klartext anges tre huvudalternativ: Nationalarenan i Solna, Stockholmsarenan eller en egen arena.

I valet mellan Nationalarenan och Stockholmsarenan menar arenagruppen att den senare är ett mer attraktivt alternativ. Det gäller såväl de ekonomiska villkoren samt kontrollen över klubbens egna arrangemang. I praktiken är det mest sannolika att AIK kommer att välja antingen Nationalarenan eller Stockholmsarenan. Anbud från arenorna begärs in under sommaren 2011.

AIK har också låtit en engelsk konsultfirma räkna på vad det skulle kosta att bygga en egen arena, som uppfyller AIK:s behov. En sådan arena med en kapacitet för 28 000 åskådare skulle kosta cirka 500 miljoner kronor.

¹⁰ "Klartecken för Djurgårdens arena", Sportbladet (2010-11-03)

Arenagruppen framhåller i sin rapport att AIK är en kapitalsvag klubb, vilket ”medför att uppförande av en egen arena kräver nära samarbete med en kommun avseende markfråga och bakomliggande garantier till externa finansiärer”.

AIK kommer enligt sin planering att lämna slutgiltigt besked i arenafrågan i augusti eller september 2011.¹¹

NYA HOVET

Utöver byggena av nya arenor i Stockholmsområdet planerar Stockholms arenabolag SGA fastigheter AB att genomföra en omfattande upprustning och utbyggnad av Hovet i Stockholm. Arenan ska enligt planerna byggas om till en kostnad av cirka 300 miljoner kronor.¹²

I och med ombyggnaden är det aktuella att utöka antalet platser. AIK:s ledning vill exempelvis se att arenan utökas med cirka 1 500 platser. I dagsläget är dock renoveringens omfattning osäker.

Fakta om arenaklassificering

De internationella fotbollsorganisationerna klassificerar arenor efter kapacitet, komfort och andra kriterier.

För att en arena ska komma på tal för en internationell match krävs att den når upp till en godkänd standard.

Många internationella matcher, inklusive EM-finalen, får bara spelas på arenor som når upp till kategori 4 enligt Europeiska fotbollsförbundet, UEFA:s klassificering.

En arena kan hamna i kategori fyra om den har kapacitet för minst 30 000 sittande åskådare, förstklassiga VIP-loger med servering, fullutrustat mediacentrum med mera.

Källa: UEFA

¹¹ "AIK Fotbolls tidsplan för arenaupphandling", www.aikfotboll.se (2011-06-21)

¹² "Hovet byggs om för 300 miljoner", Sportbladet (2011-04-03)

HUR MÅNGA ARENOR?

Beslutet att bygga en arena kan ha många bakomliggande orsaker. I Solnas fall var det delvis viljan att utveckla en ny stadsdel som låg bakom projektet. I Stockholms fall behövdes en ersättning för Söderstadion. Att det kan finnas goda skäl bakom projekten tagna var för sig gör samtidigt inte att den samlade effekten av de nu pågående eller planerade arenabyggena går att blunda för. Risker är överhängande att kostnadsökningar och överretablering gör att skattebetalarna får betala mycket mer än nödvändigt.

Att bygga en modern arena är inte billigt. Utslaget på varje person som betalar kommunalskatt får Stockholms skattebetalare betala cirka 4 500 kronor per person för den nya arenan. I Solna blir summan nästan 9 000 kronor per skattebetalare.

Men skattebetalarnas åtagande slutar inte där. Arenabranschen är redan i dag en förlustverksamhet för de stora kommunala bolag som nu bygger Stockholmsarenan. Konkurrensen i arenabranschen skärps nu ytterligare. Oavsett om AIK eller Djurgården går vidare med sina egna arenaplaner kommer överkapaciteten sannolikt att bli betydande. Därför är risken överhängande att skattebetalarna kommer att få stå för en kännbar löpande nota för arenorna under lång tid framöver.

Mycket av den risk som Stockholms- och Solnas skattebetalare nu måste ta hade samtidigt undvikits om ledningen i båda kommunerna samordnat sina arenabyggen bättre; både med varandra och med Stockholms fotbollsklubbar. Att så inte har skett kommer troligtvis att kosta skattebetalarna stora summor under många år framöver.

SlösO

OM SLÖSO

SlösO är Timbros och Skattebetalarnas ombudsman mot slöseri med skattepengar.

Till oss kan du vända dig med klagomål på hur dina skattepengar hanteras. Det kan handla om idrottsanläggningar som blir dubbelt så dyra som politikerna sagt eller om festivaler som kostar nästan exakt lika mycket som politikerna just sparade inom äldre vården.

Verksamheten bygger till stor del på engagerade medborgare som uppmärksammar slöseri och anmäler det till oss. Hör därför av dig om du uppmärksammat slöseri med skattepengar. På så sätt kan vi arbeta för att de gemensamma tillgångarna används på ett seriöst och ansvarsfullt sätt.

Du hittar vår hemsida på www.sloso.se

Vänliga hälsningar

Eva Cooper & Arvid Malm

TIMBRO

SlösO
Ombudsmannen mot slöseri
med skattepengar

**SKATTE
BETALARNA**